

і униканні (50,98 %). Варто зазначити, що уникання послаблює на певний час переживання напруження, проте не сприяє конструктивному подоланню стресової ситуації.

Проте, половина опитаних підлітків прагнуть до планованого вирішення проблем, які перед ними виникають. Найменше підлітків, які готові взяти відповідальність за ситуацію на себе (23,53 % з низьким рівнем).

Висновок. Результати теоретико-експериментального вивчення проблеми механізмів психологічного захисту у сучасних підлітків виявили переважання у них неадаптивних механізмів психологічного захисту, що виявляються у переоцінці, пасивній агресії, активному униканні ситуацій, які потенційно викликають напруження.

В подальшому буде розроблено програму навчання підлітків раціональним механізмам такого захисту.

Список використаної літератури.

1. Мак-Вільямс, Н., (1998), Психодіагностическая диагностика: Понимание структуры личности в клиническом процессе, Москва, 480 с.

СИТУАЦІЯ УСПІХУ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ ЯК УМОВА СОЦІАЛІЗАЦІЇ УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

УДК 375.5:159.922.6]-056.29

*Моїсєнкова Т. О.,
студентка спеціальності 053 «Психологія»,
освітнього рівня «Магістр»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. В Україні все більшої популярності набуває інклюзивна освіта. Одним з головних її завдань, яке потребує швидшого вирішення, є соціалізація дітей з особливими освітніми потребами (в подальшому ООП), в тому числі дітей з порушеннями опорно-рухового апарату (в подальшому ОРА).

Перебуваючи в умовах інклюзивного освітнього закладу, дитина з ОРА буде стикатися з труднощами у навчанні і комунікації, викликаними особливостями її психофізичного стану, що призведе до невпевненості у власних діях і знижені самооцінки. Впровадження педагогічних технологій «створення ситуації успіху», на нашу думку, дозволить відчувати дітям зазначеної категорії натхнення у подоланні труднощів, створить імпульс до активної роботи і сприятиме розвитку особистості, підвищить продуктивність праці. Адже переживання невдач, гальмує бажання дитини займатись будь-якою діяльністю.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми.

Вплив емоцій, почуття успіху на становлення особистості відзначений багатьма вченими (Г. Бреслав, Л. Венгер, В. Вілюнас, Б. Додонов, К. Ізард, Д. Карнегі, М. Лісіна, В. Мухіна). Досвід педагогів дозволив створити своєрідний банк ситуацій успішного навчання і виховання: ситуація авансування довірою (А. Макаренко), невимушеного примусу (А. Глущенко), емоційного зараження (А. Лутошкін), творчості (І. Волков, В. Караковський), успіху (А. Белкін, Л. Ткачук, Н. Щуркова).

Метою статті є виявлення особливостей створення «ситуацій успіху» та їх вплив на ефективність соціалізації учнів із порушеннями ОРА в умовах інклюзії.

Виклад основного матеріалу. У словнику слово «успіх» розглядається у трьох значеннях: як удача в досягненні чого-небудь; як суспільне визнання і як гарні результати в роботі і навчанні.

Важливою якістю особистості, яка призводить до успішності є соціальний оптимізм. Успіх усвідомлюється дитиною в процесі придбання соціального досвіду й досягається нею за рахунок докладених зусиль і старань. Досягнення успіху в будь-якій діяльності завжди сприяє самоствердженню особистості, появі віри в себе, у свої сили і можливості, в ефективне інтегрування в соціум.

У процесі своєї діяльності, А.С. Макаренко, розробив ідею «завтрашньої радості», а згодом В.О. Сухомлинський втілював її у життя у створеній ним «Школі радості». Результати діяльності цих педагогів підводять нас до усвідомлення можливостей упровадження у навчально-виховний процес педагогічної технології «створення ситуації успіху», яка націлена саме на те, аби викликати у дітей почуття радості, забезпечити успіх у навчанні та соціалізації.

Основним механізмом досягнення успішності, стає саме ситуація успіху. На думку А.С. Белкіна, ситуація успіху – це сполучення умов, які забезпечують успіх, а сам успіх – результат подібної ситуації. На базі успіху формуються більш нові мотиви діяльності, змінюються рівні самооцінки.

З педагогічної точки зору ситуація успіху - це цілеспрямоване поєднання умов, при яких створюється можливість досягти більш значних результатів у діяльності як особистості, так і колективу в цілому. Отже, ситуація успіху стає фактором розвитку особистості школяра з ОРА, а отже, сприяє успішній соціалізації дитини в соціумі однолітків. Ефективне впровадження цього в інклюзивному класі можливе при дотриманні наступних педагогічних умов:

- дотримання атмосфери доброзичливості в групі дітей впродовж усього навчання;
- «авансування» дитини перед тим, як вона почне виконувати завдання;
- використання посильних завдань з високою мотивацією;

- забезпечення реальної допомоги дитині в просуванні до успіху
- прихована інструкція діяльності;
- надання педагогічної підтримки в процесі виконання роботи;
- відзначення успіху дитини навіть за умови часткового досягнення мети.

Безумовно, велика увага приділяється моральній стороні успіху. Навіть одноразове переживання успіху може докорінно змінити стан учня, стиль його життєдіяльності, взаємини з оточуючими.

Наразі розглянемо чотири етапи організації ситуації успіху:

Мотиваційно-цільовий етап. Учитель фактично створює мотив досягнення. Дає завдання учневі сформулювати установку на успішне його виконання, при цьому залишає почуття «творця обставин».

Під час організаційного етапу особливо потрібна допомога вчителя. В момент виконання завдання, учитель має забезпечити умови для його виконання, зацікавити школярів самим пізнавальним процесом з урахуванням індивідуальних здібностей і особистих якостей дітей. Як правило, на цьому етапі, діти переживають стан конфлікту: з одного боку потрібно виконати роботу, а з іншого – недостатньо умов для його виконання. Саме тут учитель має допомогти учневі включитися в роботу, стимулювати діяльність учня, розвиваючи при цьому прийоми створення успіху, а саме: емоційне розвантаження, зміна завдання за бажанням учня, підказка, допомога класу тощо.

Результативний етап передбачає організацію вчителем роботи таким чином, щоб перетворити результат попередньої діяльності в емоційний стимул, в усвідомлений мотив для наступного навчального завдання.

Але, на жаль, як показує практика, цей етап виявляється найбільш хворобливим. Тому що, підсумок навчальної роботи зазвичай зводиться до оцінки. Відомо, що думки вчителя й учня в цьому питанні найчастіше не збігаються. Справа в тому, що педагог оцінює підсумок діяльності, враховуючи грамотність, акуратність, правильність тощо, а учень пам'ятає про ступінь витрачених зусиль, концентрації уваги і т. ін. і чекає, що оцінять не тільки підсумок, але і його зусилля в процесі діяльності.

Завершальний етап, логічно слідує з результатів попереднього етапу і служить основою для формування мотивів майбутньої діяльності. Особливої уваги потребують до себе учні, яким важко вчитися. До них можна застосувати завищену або авансову оцінку. Наприклад, можна використати позитивне рецензування, однак слід дотримуватися почуття міри, щоб учень не переоцінив свої здібності.

Як показує практика, через індивідуальні відмінності учні по-різному реагують на запропоновані вчителем ситуації. Для деяких школярів ситуація успіху повинна бути повторена неодноразово, до тих пір поки не реалізується основне завдання: учень відчуває задоволення не тільки від результату діяльності, але й від самого процесу оволодіння знаннями.

Висновки. Отже, в подальшій перспективі, необхідне впровадження і підтвердження ефективності створення ситуацій успіху. Це надасть багатьом учням ЗООП розкрити свій внутрішній потенціал і в загальному підняти свою самооцінку, що закономірно підвищує статус серед однолітків.

Головний зміст діяльності учителя полягає в тому, щоб кожен учень, був успішний. Створення ситуації успіху в інклюзивному просторі для дітей з порушеннями ОРА, підвищення їх самооцінки, розвитку почуття власної значущості – одне з найважливіших соціальних завдань.

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ PECS ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ

УДК:376.091.33-056.36

*Мончак Т. В.,
студентка спеціальності 053 «Психологія»,
освітнього рівня «Магістр»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність. За даними ВООЗ у світі одна дитина зі 160 дітей страждає на розлад аутичного спектру. Однією з найпоширеніших його форм є ранній дитячий аутизм (РДА, синдром Каннера). На сьогоднішній день аутизм визнаний розладом розвитку нервової системи, що характеризується порушенням соціальної взаємодії, вербальної і невербальної комунікації, повторюваною поведінкою, складнощами у взаємодії із зовнішнім світом.

Більшість дітей з РДА практично не вміють спілкуватись і самотійно не звертаються до оточуючих з проханнями, скаргами, бажаннями поділитись враженнями тощо. У чверті з них взагалі не розвивається зв'язне вербальне мовлення. Труднощі в спілкуванні часто призводять до проблемної поведінки.

Тому, одним з основних завдань інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами, до яких відносять і дітей з РДА, є підбір та використання соціально прийнятних і доступних способів передачі інформації дітьми з аутизмом про їх власні потреби іншим особам – педагогам, одноліткам, батькам (Матеріали науково-практичної конференції, 2014).

Вітчизняні фахівці, що досліджували невербальну комунікацію, більшу увагу сконцентрували на жестовій мові, міміці (Т.А. Ладиженська, Є.А. Петрова). Однак, Алан Піз і його послідовники вважають, що для дітей з РДА такі форми спілкування не є ефективними, адже у більшості з них відсутня імітація. Тож повторити жест і без слів «пояснити» свою потребу для них надзвичайно складно.